

BURENBRIEF

SEPTEMBER 2023

BURENBRIEF SEPTEMBER 2023

INHOUD

* Uitnodiging	2
* Oogst	3
* Boombeeld	4
* Zomerborrel	5
* Beleefpad	6
* Recept van Leah	7
* Buurthuis	8
* Variaties	9

COLOFON

De redactie probeert *onafhankelijk* te zijn van clubs, stichtingen, verenigingen en overheden.

Delen van de Burenbrief heeft de redactie gereserveerd voor mededelingen van Vereniging de Hamerlanden, vallend onder verantwoordelijkheid van het verenigingsbestuur (groene steunkleur plus verenigingslogo).

Gratis toezending op uw mailadres.

Redactieadres:

andringaton@gmail.com

Kostvlies 41, 9462 TP Gasselte

Kom jij zaterdag 23 sept. ook
Burendag vieren?

Programma:

15:00 - 17:00 spellen bij het Zandgat

17:30 - 20:30 buurtmaaltijd in de Kranenborgschool

Wij verheugen ons op jullie komst!

Graag opgeven voor 15 sept. bij:

secretaris@dehamerlanden.nl

secretaris@kranenborgschool.nl

Besturen van de Hamerlanden
en Kranenborgschool

- Na een kopje koffie of thee nodigen we iedereen uit deel te nemen aan één van de spellen (jeu de boules, kubb, klootschieten, ganzenbord, schaken of croquet). Onder het genot van een hapje en drankje ronden we de middag af.

- Vervolgens verhuizen we naar **de Kranenborgschool** voor de **buurtmaaltijd**. Een groepje vrijwilligers zal er voor zorgen dat er een lekkere hap klaarstaat.

Deelname aan de Burendag is gratis, alleen drankjes in de Kranenborgschool moet men afrekenen.

De overige kosten nemen Vereniging de Hamerlanden en de Kranenborgschool voor hun rekening.

In verband met de inkoop en de organisatie is aanmelden verplicht. De middagactiviteiten vinden plaats bij het Zandgat.

Bij te verwachten regen, verplaatsen we die naar de Kranenborgschool.

Tot ziens op 23 september.

Silke en Marjan

OOGST

*Sikkels blinken, sikkels klinken
Ruischend valt het graan*

Als je iemand weg ziet hinken,
heeft hij toch iets fout gedaan.

De laatste regels zijn een bewerking
door o.a. Drs. P. van **Oogstlied** van

A.C.W. Staring (1776 - 1840).

Het woord OOGST vond ik altijd een woord van echt, onvervalst Nederlands, je reinste ABN.

Totdat mij bleek dat oogstmaand een verbastering was van augustusmaand. Zoals ook juli is vernoemd naar een Romeinse keizer (Julius).

De oogstmaand zit er nu weer op en we gaan vervolgens de komende maanden aftellen op Romeinse manier: septem, octem, novem, decem. Dus: zeven, acht, negen en dan tien, als laatste van het jaar. Hoe kan dat? De Romeinse kalender liep toen door tot aan maart (genoemd naar de Romeinse god Mars). Ons dagelijks leven is nog volop verbonden met de mediterrane oudheid. De TV vertoont bijvoorbeeld om de haverklap het Capitool in Washington. Amerikaanse en Europese hoofdsteden staan vol dergelijke suikerbakerstaarten. We beseffen nauwelijks dat ze verwijzen naar de bouwkunst van de Romeinen. Hun taal mag dan door de RK Kerk vrijwel zijn afgezworen, de medische sector zweert er volop bij en ook alledaagse praat is, van coïtus tot crematorium, ruim voorzien van latijn. Wie denkt nog bij CV aan centrale verwarming?

Aas en es

De Romeinen verbleven nauwelijks langer dan 400 jaar in Noordwest Europa en in de buurt van Drenthe zijn ze al helemaal niet geweest. Germanen daarentegen waren hier wel en bleven vele eeuwen langer. Logisch dat onze Germaans-Saksische oorsprong rondom nog herkenbaar is. Op school vertelde juf dat in woens-, donder- en vrijdag namen van goden Wodan, Donar en Freya te ontwaren zijn. In die

van de dwergen Nordri, Sudri, Ostri en Vestri onze aanduidingen van de windstreken.

Met Aas (= Noors voor god) duiden we de hoogste kaart in het kaartspel aan.

KAARTSPEL ALS BEELD VAN DE SAMENLEVING IN DE M.E.

De vorst en zijn gade zijn als leiders het hoogst in rang. De boer wordt ook apart benoemd, hij is tussen de dienstverleners de enige producent. Het 'lagere volk', waaronder strijders en slaven, zijn anonieme nummers. Boven allen: de godheid (Aas)

Germaanse *roots* zien we ook in Drentse familienamen, eindigend op -ing of -ingh (bv. Deuring, Haddingh). Het betekent 'afkomeling van', of 'die van'. Nog meer herkenbaars? Jazeker: in de vroege middeleeuwen ontwikkelden Germaanse boeren de ruimtelijke ordening, zoals wij die rond Kostvliet nu nog kennen. In een halfopen bosgebied hadden ze rond 800 de boerderijenslinger Grotenend - Gasselte definitief tot stand gebracht.

En dan niet bovenop zandrug/keileemplateau, maar op de overgang hoog – laag, netjes langs het smeltwaterdal (ruwweg huidige Van Veelenweg).

In het lage deel kwamen weide – en hooilanden, hogerop situeerden ze het bouwland. *)

*) Gasselte komt van Germaans: *ge/gais* = droog; *elte* = holt (hout leverend bos)

Gasselte werd zo een van de weinige lineaire esnederzettingen, later verder groeiend naar Lutkenend. In de directe omgeving kwam het hart van de lokale bestaanswijze te liggen: de essen.

'Es' is verwant aan het Germaanse: *at/et*, dat 'eten' betekent. 'Es' is land waarvan men eet; de es leverde eeuwenlang broodgraan. Veel bleef, veel veranderde.

Huidige oogst: brood en bier

Ploegen, eggen, mesten, zaaien, oogsten gebeurt nu met **GPS**-gestuurde agro-tractie. Per satelliet dus. Het productieplan bleef vrijwel gelijk. Rond Kostvliet komt aldus het ene na het andere gewas op, elk heeft een eigen oogstmoment. Augustus betekent topdrukke. Wintergerst en zomergerst verschijnen het eerst aan de start. Op de voet gevolgd door wintertarwe en wat verderop in de maand gaat zomertarwe tegen de vlakte. Mais rijpt gewoonlijk ook in de zomer. Half september is de boel wel binnen. Dan gaan de knolgewassen de grond uit: eerst de aardappelen en dan de suikerbieten. Veel van al deze gewassen vinden hun weg naar trog, of ons bord of...fles. Sommige soorten winter - en zomergerst zijn geschikt voor het brouwen van bier en anders lust het vee er wel pap van. Terwijl de es al eeuwenlang braaf voedsel levert, dient de boer steeds tijdig de kaarten opnieuw te schudden.

Combines klinken, combines blinken

Stuivend stort het graan

De landman zit thuis thee te drinken

Robots doen de oogst voortaan.

Ton Andringa

*Oogst op de Hameres.
Meer dan 1500 jaar zijn deze akkers
voedingsbron voor mens en vee.*

BOOM-BEELD

EEN BUURTGENOOT DAALDE OP EEN DAG DE KELDERTRAP AF VAN HET PAND WAAR HIJ MET ZIJN GEZIN SINDS KORT WOONDE. IN DE KELDER ONTWAARDE HIJ EEN VERROEST STUK GIETIJZER.

In de veronderstelling dat het een muurversiering was, knapte hij het ding op en zette het vast op de voorgevel vlak onder het jaartal dat daar al prijkt.

Het ziet er prima uit, maar het is de verkeerde plek.

Traditioneel hoort het in het bovenlicht van een deur. Dat is zowel in onze buurt te zien, als elders in het land.

De levensboom vind je vooral op platteland en in oude stadjes, in het bovenlicht, mede bedoeld als inbraakbeveiliging.

Levensboom.

Het gaat hier om de levensboom of wereldboom. *) Dit embleem vindt zijn oorsprong in de Germaanse, en met name de Noorse, mythologie. Het is daarin verreweg het belangrijkste symbool.

Het verbeeldt de verbinding tussen de diverse werelden: Asgard (godenwereld), Midgard (aarde), (Niflheim (hel)). Iedere samenleving baseert zich op een eigen visie op de ordening van het universum. Niemand kan in chaos leven.

Deze wereldboom heet **Yggdrasil**, aanvankelijk foutief vertaald als **es**.

Men weet nu evenwel, dat het gaat om de **taxusboom**. In het oud-Noors heet hij **naald-es**. (*wèl een groenblijver*)

Yggdrasil

Taxus, eeuwig groen

In zo'n bovenlicht lijkt de boom op zijn kop te staan.

Een enkele keer zie je, dat een onnozelaar hem dan ook omgekeerd heeft aangebracht.

Enigszins begrijpelijk: de taxus heeft een wortelstelsel als een megaportie spaghetti van kluwen scheepskabels.

Taxus op Wakehurst Place, Ardingly, Engeland

De taxus komt van nature voor op het hele noordelijke halfmond. Enkele jaren geleden trof men binnen Europa oude knarren aan van vierduizend jaar en ouder. Bijzonderheid: de taxus kan zichzelf vernieuwen. Als de hoofdstam het loodje legt, ontstaan er luchtwortels, die eenmaal beneden aangekomen, zelf gaan wortelen. De stam rot weg, wordt hol en raakt overwoekerd. Voilà: een nieuwe boom. Geen wonder dat de Germanen de altijd groenblijvende taxusboom als eeuwig en bezielde beschouwden.

Boomverering

Rond het begin van de jaartelling was noordelijk Europa overdekt met eindeloze bossen.

Een Romeinse veldheer vertelde van Germanen die er twee maanden lang doorheen waren getrokken zonder het einde ervan te bereiken.

Het woud was hun habitat en bestaansbasis.

Juist zoals Kelten namen Germanen de verering van bomen nogal serieus. Iemand die schors verwijderde van een staande boom kon rekenen op een fikse werkstraf.

Straf voor boombeschadiging

Men pulkte bij de schuldige via zijn navel een darm tevoorschijn en nagelde die vast bij de boomwond. De gestrafte diende enkele rondjes om de boom heen te wandelen, teneinde die in te zwachtelen.

Grensoverschrijdend gedrag

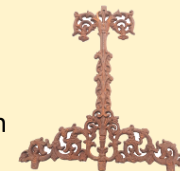
Pas laat in de 8ste eeuw kreeg de bevolking in het noorden te maken met het christendom. Monniken uit Engeland kwamen langs en ramden hun bijl in hooggeëerde bomen. Deze bekeringsstaktiek sloeg niet erg aan. Helaas slaagden niet alle bekeerders erin bijtijds te ontkomen. Karel de Grote pakte het bij de Saksen grootschaliger aan. Hij ruïneerde *Irminsul*, hun ontzagwekkende Zuilboom, vereringsobject voor het wonder der natuur. De Saksen (w.o. Drenten) volhardden evenwel in hun godsdienst en bleven de Blijde Boodschap afwijzen. Karel begon daarop een razzia-oorlog en ging over tot massaexecuties van gevangenen. De gruwelijkheden duurden van 774 tot 804, tot de afronding, d.w.z de onderwerping door middel van de Doop en 'bekerings'. De koningen en hoofdlieden voegden zich.

'Het gewone volk' bleef bij zijn tradities. Priesters bleven nog eeuwen tekeer gaan tegen heidense (graf)rituelen. Na de komst van de Reformatie (*begin 1500*) probeerden ook de nieuwe predikanten alle oude magische gebruiken uit te roeien. Toch bleef het bijvoorbeeld Europawijd nog lang een gewoonte een struik voor het huis van een geliefde te zetten, vanwege de vruchtbaarmakende kracht van de boomgeest. (*Is het huidige bruidsboekje een relict?*)

Germaanse riten vitaler, dan de christelijke?

Kerken liepen leeg, maar voorjaarsvuren bleven. Geknal bij de overgang van Oud naar Nieuw is super populair.

Rond die tijd houden we de rite in ere een groene boom in huis te halen en hangen die vol glimmende ballen (*ooit afweer tegen boze geesten*). Je kunt ook een levensboom boven de deur aanbrengen.

Het Vaticaan verzette zich tot in de 20ste eeuw tegen het opzetten van kerstbomen, als zijnde heidens.

*) In Kostvlietel tel ik er twee; in Gieten vijf, in Bonnen een.

ZOMERBORREL 2023

VERENIGING
DE HAMERLANDEN

Zandgat Kostvlies

Hamerlanderhout

Beleefpad in het Hamerlanderhout

Welkom bij het beleefpad. Je kunt hier wandelen, klimmen en klauteren. Wees voorzichtig. Kinderen jonger dan 12 jaar moeten onder begeleiding van een volwassene. Via de QR-codes langs de route kun je meer informatie vinden.

Veel plezier !

Het betreden van dit beleefpad is geheel op eigen risico.

DIT BORD KOMT BIJ DE TRAP IN HET TALUD VAN DE SPOORDIJK TE STAAN.

Meer informatie over het beleefpad is via de QR-code te vinden; de QR-code verwijst naar de webpagina www.dehamerlanden.nl/Beleefpad. Op dit moment is daar nog niet veel te lezen, de komende maand gaan we aan het werk met de vragen/opdrachten/informatie langs het pad.

Voorbeelden hiervan zijn:

- * Bij de tipi's: Zoek takken om tegen het geraamte van de tipi te zetten, zodat dit een echte hut wordt.
- * Bij een omgevallen boomstam: daar zie je mieren over de 'snelweg' lopen. Waar komen ze vandaan? Waar gaan ze heen?

De planning is dat half oktober het Beleefpad echt 'gebruiksklaar' is. Dan rest alleen nog het onderhoud.....

Marian Doijer

Een buddha bowl is een lunch met als basis een graan en een bonensoort, aangevuld met verschillende groenten, noten, zaden en een lekkere dressing.

Zorg voor een kleurrijk mengsel, je kunt naar hartenlust variëren. Vul de buddha bowl aan met wilde kruiden en bloemen en jouw happy moment is compleet.

Buddha bowl met wilde kruiden

BEREIDING:

Kook de gierst en linzen volgens de aanwijzingen op de verpakking. Snijd de groenten in stukjes en reepjes en doe alles in aparte bakjes. Maak een mooi buffet waarvan ieder zijn eigen bowl kan samenstellen en vier samen het zomerfeest.

Recept van Leah

INGREDIËNTEN:

- * Eetbare wilde planten (bijvoorbeeld zevenblad, paardenbloem en vogelmuur)
- * Eetbare bloemen (bijvoorbeeld madeliefjes, teunisbloemen en viooltjes)
- * Gierst
- * Beluga linzen
- * Rauwe groenten (bijvoorbeeld meiraapjes en bleekselderij)
- * Gegrilde groenten (bijvoorbeeld paprika, courgette en zoete aardappel)
- * Diverse zaden (bijvoorbeeld sesamzaad, pompoenpitten, zonnebloempitten)

www.inhetwildeweg.nl

COSTA DEL ZANDGAT

Gezocht oord voor al wat drijft

Voor een ronde van circa 400 meter gaan sinds uitbreken zomer vanaf half juni, vrijwel dagelijks een handjevol Kostvliezer zwemlustigen te water.

Veiligheidshalve zwemmen ze met minimaal twee personen.

Indien solo, dan is er een oppasser aan de wallekant.

Geregelde gegadigden: Bart, Chiel, Els, Marjan, Nel, Ton

Toezichthouders:

- * Minimaal 1 stuks ijsvogel.
- * Dertig of minder Canadese ganzen al of niet op afstand meezwemmend.
- * Veel libellen in diverse formaten en kleuren.
- * Vissen, stiekem onder water en vermoedelijk in veelvoud.

BUURTHUIS

Meester J. Kranenborgschool

Tegelijk met het nieuwe schooljaar, herstart ook de werking van de Meester Kranenborgschool.

Op zondag 3 september trappen we af met de jaarlijkse barbecue waar we graag onze donateurs, gebruikers en vrijwilligers elkaar laten ontmoeten. De activiteiten van de gebruikersgroepen zullen vanaf dan opnieuw leven blazen in het oude schoolgebouw en de buurt.

Gebruikersgroepen

Maar welke gebruikersgroepen zijn er momenteel actief in de Meester Kranenborgschool?

Hieronder sommen we ze even op voor jullie.

In de toekomst gaan we in dit item van de Burenbrief graag in op iedere groep en gaan ze zich uitgebreider voorstellen aan jullie.

Momenteel zijn dit onze gebruikersgroepen:

- * Schilderclub op maandagochtend
- * Biljartclub op maandagavond
- * Blaaswerk op dinsdagavond
- * DES afwisselend op dinsdag- of woensdagavond
- * 'In het wilde weg', opleiding Wilde Planten op woensdag- of dinsdagavond
- * Buurt Koffieochtend op donderdagochtend
- * Volkszang op donderdagmiddag
- * Schilderclub op donderdagavond
- * Schilderen met Margreet op vrijdagochtend
- * Blaaskapel op vrijdagavond
- * Bloemschikken, periodiek op zaterdagochtend
- * Kookclub één avond per maand

We kijken er naar uit iedereen terug te mogen verwelkomen in de lokalen van de Meester Kranenborgschool en bedanken alle vrijwilligers, gebruikers en donateurs die er samen een levendig buurthuis van maken.

Bart Jacobs

VARIATIES OP DE LEVENSBOOM

